

Liittyminen kansalliskirjaston hallinnoimaan e-kirjastoon

Sivistyslautakunta 20.02.2024 § 17
40/12.03.02.00/2024

Valmistelija

Sivistysjohtaja Mika Huovinen puh. 044 493 5611

Kuntien kirjastojen asiakkaille tarjoamat e-kirja- ja e-lehtiaineistot vaihtelevat laajuudeltaan ja tekniseltä ratkaisultaan suuresti. Tämä on johtanut siihen, etteivät nämä aineistot ole kansalaisten käytössä yhdenvertaisesti koko maassa.

Tilanteeseen haettiin muutosta vuosina 2022-2023 Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamalla ja Helsingin kaupunginkirjaston vetämällä hankkeella, jonka päämääränä oli kuntien yhteinen e-kirjasto. Tavoite saavutettiin, ja uusi e-kirjasto otetaan käyttöön 23.4.2024.

Kuntien yhteisen e-kirjaston aineistokokoelma on käytettävissä yhden helppokäyttöisen, avoimeen lähdekoodiin perustuvan mobiilisovelluksen ja myöhemmin myös verkkosivun kautta. Tietoturvallisen e-kirjaston henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan EU:n yleistä tietosuojasetusta ja kansallista tietosuojalainsäädäntöä.

E-kirjaston toiminnasta ja kehittämisestä vastaa Kansalliskirjasto. Vaikka Kansalliskirjasto ja sen e-kirjastoyksikkö hallinnoivat kuntien yhteistä e-kirjastoa, myös kunnat ovat mukana kehittämistyössä. E-kirjastoyksikköä ohjaa ohjausryhmä, jossa on mukana kuntien edustajia. Lisäksi palvelun ohjaukseen ja kehittämiseen osallistuvat erilaiset työryhmät, joissa on mukana kuntien kirjastojen henkilöstöä. E-kirjastoyksikkö toimii muutoinkin tiiviissä yhteistyössä yleisten kirjastojen kanssa. Kirjastoammattilaiset kunnissa mm. valitsevat työryhmissä e-kirjastoon hankittavat aineistot, vastaavat yhteisen e-kokoelman muodostamisesta, ohjaavat asiakkaita e-kirjaston käyttäjiksi ja opastavat palvelun käytössä. E-kirjastoon liittyneille jäsenkunnille ja -kirjastoille järjestetään säännöllisesti avoimia tilaisuuksia, joissa esitellään e-kirjaston toimintaa ja kehittämissuunnitelmia, kuullaan jäseniä ajankohtaisista teemoista sekä valitaan ohjausryhmän jäsenet.

Kunta liittyy e-kirjastoon tekemällä yhteistyösopimuksen palvelusta vastaavan Kansalliskirjaston kanssa. Kuntaliitto ja kunnat ovat kommentoineet ja muokanneet sopimusaineistoa, joka saapui kuntiin 29.1.2024.

Kansalliskirjaston laatimien e-kirjaston käyttöehtojen mukaan sopimus Kansalliskirjaston ja kuntalaisen välillä tulee voimaan, kun kuntalainen hyväksyy käyttöehdot ja rekisteröityy palveluun. Alle 13-vuotias lapsi tarvitsee tähän huoltajan suostumuksen. Tuolloin kuntalaisten on mahdollista ladata e-kirjaston mobiilisovellus, kirjautua e-kirjastoon vahvan tunnistautumisen avulla ja ryhtyä lainaamaan aineistoa, mikäli oma kotikunta on liittynyt mukaan e-kirjastoon ja solminut siitä sopimuksen Kansalliskirjaston kanssa 15.3.2024 mennessä. E-kirjasto tarjoaa alussa lainattavaksi e-kirjoja ja e-äänikirjoja suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja vähäisissä määrin myös muilla kielillä sekä kotimaisia digilehtiä.

Yhteinen e-kirjasto korvaa Lumme-kirjastojen asiakkailleen nykyisin tarjoamat e-kirja- ja e-äänikirjapalvelut sekä kotimaiset digiaikakauslehtipalvelut, ja esimerkiksi e-kirjavalikoima tulee laajenemaan merkittävästi nykyiseen verrattuna. Lumme-kirjastot ovat e-kirjaston lisäksi

sopineet jatkavansa eräiden muiden e-aineistojen, kuten kotimaisten e-sanomalehtipalveluiden (ePress), ulkomaisten e-lehtien (PressReader) ja e-elokuvien (Cineast) hankkimista asiakkaiden käyttöön, koska e-kirjasto ei sisällä näitä aineistoja ja ne ovat vakiintuneet Lumme-kirjastojen e-aineistotarjontaan.

Kansalliskirjasto on oheisaineistoissaan perustellut ja todennut, että kyseessä ei ole hankintasopimus, vaan sopimus horisontaalisesta yhteistyöstä Kansalliskirjaston kanssa, jonka avulla kunta hoitaa oman lakisääteisen velvollisuutensa tarjota e-aineistoja ja Kansalliskirjasto hoitaa omaa yliopistolaissa säädettyä tehtäväänsä tarjota kansallisia palveluja yleisille kirjastoille.

Kunnat päättävät liittymisestään yhteiseen e-kirjastoon omien aikataulujensa mukaan tämän vuoden tai ensi vuoden alkupuolen aikana. Sopimus on voimassa määräaikaisena kolme kalenterivuotta ja sen jälkeen toistaiseksi. Määräaikaisen sopimuskauden jälkeen sopimuspuolet voivat irtisanoa sopimuksen ja irtisanomisaika on kuusi kuukautta.

Kuntien yhteisen e-kirjaston hinta on liittymisen aikana 0,70 € / asukas /vuosi. Hinta on voimassa vuoden 2026 loppuun saakka.

Esittelijä	Sivistysjohtaja Mika Huovinen
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta päättää, että Joroisten kirjasto tekee yhteistyösopimuksen e-kirjastopalvelujen tuottamisesta 15.3.2024 mennessä ja valtuuttaa sivistysjohtajan allekirjoittamaan sopimuksen.
Päätös	Sivistyslautakunta päätti hyväksyä sivistysjohtajan päätösehdotuksen.
